

"Zvit zi staloho rozvytku korporatsii «Obolon» za 2010-2011 rr." [Report on Sustainable Development Corporation "Obolon" for 2010-2011]. Ofitsiyni sait korporatsii "Obolon". http://svb.org.ua/sites/default/files/obolon_-_sustainability_report_2010-11_ukr.pdf

"Zvit pro rezultaty KPMH v Ukraini za 2011 rik" [Report on the results of KPMG in Ukraine in 2011]. Ofitsiyni sait KPMH. http://svb.org.ua/sites/default/files/kpmg_in_ukraine_communication_on_progress_2011_ukrainian.pdf

"Zvit sotsialnoi vidpovidalnosti kompanii «Koka-Kola» za 2010-2011 roky" [Statement of Social Responsibility "Coca-Cola"

for 2010-2011]. Ofitsiyni sait kompanii «Koka-Kola». <http://svb.org.ua/reports/zvit-sotsialnoi-vidpovidalnosti-kompanii-koka-kola-za-2010-2011-roki>

"Zvit pro sotsialnu vidpovidalnist kompanii Carlsberg Ukraine za 2010-2011 roky" [Report on Social Responsibility of Carlsberg Ukraine for 2010-2011]. Ofitsiyni sait kompanii Carlsberg Ukraine. <http://svb.org.ua/sites/default/files/csr-report-2010-2011.pdf>

"Zvit pro prohres Halnaftohazu" [Progress Report Galnaftogaz]. Ofitsiyni sait Halnaftohazu. http://ppv.net.ua/economic-development/publications/leda/langswitch_lang/ua/

УДК 338.24.021.8

ПРО ФОРМУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА НИНІШНЬОМУ ЕТАПІ

© 2014 ДЕДІКОВ О. І.

УДК 338.24.021.8

Дедіков О. І. Про формування пріоритетів фінансово-економічного розвитку України на нинішньому етапі

Досліджуються питання, присвячені визначенню основних напрямків сучасного розвитку народного господарства України, які включають, перш за все, коло економічних і фінансових актуальних проблем. Показано проблеми, що нині постають перед народним господарством України у світлі проведення структурних реформ і рушійних сил, які приводять у дію механізм господарського розвитку народногосподарського комплексу України. Перспективи розвитку народного господарства України дещо покращуються останнім часом, але шлях до прогресивних перетворень залишається вкрай складним. При цьому економічна ефективність діяльності суб'єктів господарства України, перш за все, у основних галузях, лишається вкрай незадовільною. Такий стан справ обумовлений низькою конкурентоспроможністю української економіки, а також певними протиріччями і затримками в проведенні структурних і системних реформ. Господарство країни вкрай потерпає від повільних зрушень у прогресивному напрямку стосовно виробничої та соціальної інфраструктури української економіки. Виходячи з цього, Україні слід реалізовувати систему заходів, що обумовлені дією факторів, спричинених внутрішньогосподарчими процесами на рівні господарюючих суб'єктів.

Ключові слова: фінанси, економіка, інвестиції, інновації, рентабельність, собівартість, активи.

Табл.: 3. **Бібл.:** 19.

Дедіков Олександр Іванович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічного аналізу і фінансів, Національний гірничий університет (пр. К. Маркса, 19, Дніпропетровськ, 49027, Україна)

E-mail: alide@ukr.net

УДК 338.24.021.8

UDC 338.24.021.8

Дедіков А. И. О формировании приоритетов финансово-экономического развития Украины на нынешнем этапе

Изучаются вопросы, касающиеся определения основных направлений современного развития народного хозяйства Украины, которые включают, прежде всего, актуальные экономические и финансовые проблемы. Показаны проблемы, возникающие перед народным хозяйством Украины в свете проведения структурных реформ и движущих сил, приводящих в действие механизм хозяйственного развития народно-хозяйственного комплекса Украины. Перспективы развития народного хозяйства Украины несколько улучшились за последнее время, но путь к прогрессивным преобразованиям остается сложным. При этом экономическая эффективность деятельности субъектов хозяйствования Украины, в первую очередь в основных отраслях, остается неудовлетворительной. Такое положение дел обусловлено низкой конкурентоспособностью украинской экономики, а также определенными противоречиями и задержками в проведении структурных и системных реформ. Экономика страны страдает от медленных сдвигов в уровне качества производственной и социальной инфраструктуры. Исходя из этого, Украине необходимо реализовывать систему мероприятий, которые обусловлены действием факторов, связанных внутривозвращаемыми процессами на уровне хозяйствующих субъектов.

Ключевые слова: финансы, экономика, инвестиции, инновации, рентабельность, себестоимость, активы.

Табл.: 3. **Библ.:** 19.

Дедіков Алексей Иванович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономического анализа и финансов, Национальный горный университет (пр. К. Маркса, 19, Днепропетровск, 49027, Украина)

E-mail: alide@ukr.net

Dedikov O. I. On the Formation of the Priorities of Financial and Economic Development of Ukraine at the Present Stage

Issues relating to the determination of the main directions of the modern development of agriculture in Ukraine were studied, with primary attention paid to the current economic and financial problems. The problems facing the national economy of Ukraine in the light of the structural reforms and of the driving forces to actuate the mechanism of the economic development of the national economy complex of Ukraine were displayed. Prospects for the development of the national economy of Ukraine have improved somewhat recently, but the path to the progressive changes is still difficult. The economic efficiency of activity of the economic entities of Ukraine, especially in major industries, remains unsatisfactory. Such state of things is due to the low competitiveness of the Ukrainian economy and owing to certain contradictions and delays in the implementation of the structural and systemic reforms. The country's economy has suffered from the slow progress in the level of quality of production and the social infrastructure. On this basis, Ukraine needs to implement a system of activities that stem from the factors of internal economy processes at the level of economic entities.

Key words: finance, economy, investments, innovation, profitability, prime cost, assets.

Tabl.: 3. **Bibl.:** 19.

Dedikov Oleksiy I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Analysis and Finance, National Mining University (pr. K. Marksa, 19, Dnipropetrovsk, 49027, Ukraine)

E-mail: alide@ukr.net

Стратегічною метою розвитку України є побудова сучасної держави з потужною економікою, яка б забезпечувала гідне життя кожному її громадянину. Першочергове місце в цьому процесі належить економічному зростанню в країні. Саме збільшення обсягів валового внутрішнього продукту з року в рік стане основою для підвищення рівня життя громадян.

Наявний досвід реформ в українській економіці виявив труднощі, які постають перед країною у визначенні пріоритетів подальшого розвитку і формуванні ефективного фінансово-господарського механізму, який повинен забезпечити досягнення задекларованих цілей. Це проявляється, *по-перше*, у формуванні адекватної сучасним вимогам економічної політики, яка особливо актуальна в умовах наявної внутрішньої та зовнішньої політичної й економічної кон'юнктури, що забезпечить підвищення ефективності виробничої та фінансової діяльності українських підприємств, закладів банківської системи, а також покращення, загалом, інфраструктурного середовища, в якому розгортається економічна діяльність вказаних суб'єктів економічної діяльності. *По-друге*, необхідно забезпечити зростання рівня життя українських громадян, покращення екологічних, гуманітарних умов, які формують сприятливе соціальне середовище в країні. *По-третє*, це – дослідження питань, пов'язаних з формуванням організаційно-економічного механізму процесів реінвестування у народногосподарському комплексі України.

Дослідженню проблем, що пов'язані із забезпеченням економічного зростання, присвячено багато робіт як зарубіжних, так і вітчизняних авторів. Серед них необхідно виділити Сакса Д., Ларрена Ф., Самуельсона П., Кваснюка Б., Гейця В., Амошу О., Брігхема Є., Ван Хорна Дж. К., Бертонеша М., Ковальова В. В., Стоянову Є. С., Шеремета А. Д., Сайфуліна Р. С., Крейніну М. Н., Бланка І. А. [1 – 4, 7, 8, 15 – 17] та ін. У публікаціях даних авторів досить детально і всебічно розглянуті багатоаспектні питання теорії економічного зростання загалом, а також стосовно народного господарства України в цілому і в розрізі окремих його складових частин, галузей, сегментів, секторів і т. п. Крім того, багато уваги приділяється аналізу наявних джерел фінансування суб'єктів господарювання різних галузей господарства, напрямків використання отримуваних коштів, аналізу ефективності господарських операцій та ін..

З аналізу наукових публікацій за даною проблематикою у вітчизняних і закордонних виданнях можна зробити висновок, що проблеми економічного зростання настільки багатогранні, що додатковий аналіз дозволить більш детально представити всю необхідну систему дій уряду, галузевих менеджерів, науковців тощо.

Аналіз економічної політики в Україні, яка реалізувалася в останні десятиліття, показує, що в країні не вирішені проблеми накопичувалися протягом тривалого часу. Не підкріплена економічним розвитком «соціалізація» бюджету тільки тимчасово вирішувала завдання підвищення добробуту населення, оскільки вона не базувалася на адекватному розширенні обсягів виробництва і підвищенні продуктивності праці. При цьому довгий час не реалізувалися реформи, спрямовані

на усунення структурних диспропорцій, тощо. Результатом такої політики стало те, що в Україні істотно загальмувались процеси подолання структурних дисбалансів народного господарства, відтермінувалось виведення країни на шлях технологічної модернізації, поліпшення продуктивних сил (основних фондів), формування міцної економічної бази для соціальних перетворень. Як наслідок – Україна залишилася вразливою до кризи 2008 – 2009 рр., яка болісно зачепила майже всі галузі економіки, тисячі підприємств і мільйони громадян.

За 2010 – 2011 рр. реальний ВВП України зріс на 9,5%, подолавши більше половини від кризового падіння (2008 – 2009 рр.); дефіцит бюджету за підсумками 2011 р. становив прогностичні 2,7% ВВП року (проти 4% ВВП у Єврозоні, 8,9% у Японії та 10% ВВП у США); а інфляція була знижена до 4,6% за підсумками 2011 р. [10, 11]. У 2012 – 2013 рр. істотних змін у темпах прискорення зростання ВВП України не відбулося. У структурі національної економіки і досі поки що переважають сировинні галузі або виробництва, що випускають продукцію з низьким ступенем обробки для експорту, завантаження потужностей яких залежить від попиту на зовнішніх ринках.

Провідною галуззю української промисловості є металургія. Металургійне виробництво і виробництво готових металевих виробів є однією з основних складових гірничо-металургійного комплексу країни. При цьому в структурі виробництва на вітчизняних металургійних підприємствах основну частину займає ординарний металопрокат рядових марок сталі. На підприємствах металургійної галузі зайнято близько 12% загальної кількості працюючих у промисловості. Обсяг реалізованої продукції в металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів складає близько 18,1% загального обсягу по промисловості. І, що дуже важливо, енергоємність галузі, як мінімум, на 30% перевищує світові аналоги. Гірничо-металургійний комплекс є експортоорієнтованою галуззю – близько 80% продукції спрямовується на експорт, що забезпечує 40% валютних надходжень в країну [10]. У 2008 р. її частка в загальносвітовому виробництві чавуну становила 3,34%, сталі – 2,8% [18]. За обсягами виробництва сталі Україна посідає 8 місце у світі слідом за такими країнами, як Китай, Японія, США, Росія, Індія, Південна Корея і Німеччина.

В аналітичному огляді Світового банку «Дослідження торгової політики України» [12] зазначається, що український сектор гірничо-металургійного комплексу в середньостроковій перспективі буде розвиватися за діючою моделлю, для якої характерно збереження застарілих технологій і технічної бази. Україна в цей період часу зможе підтримувати теперішні обсяги експорту металургійної продукції, поступово збільшуючи її якість і розміри валютної виручки. Хоча роль даного сектора в сумарному експорті України буде продовжувати поступово знижуватися, він збереже лідируючі позиції. Дана модель економічного розвитку буде ефективною доти, доки на світовому ринку існуватимуть високі ціни на продукцію металургійної галузі, і Україна зможе утримувати переваги, пов'язані з відносно низьким

рівнем витрат на виробництво продукції (табл. 1, 2). І практика останніх років функціонування української економіки підтвердила правильність даного прогнозу.

При цьому, аналіз даних за останні декілька років показує, що українська економіка вже тривалий час втрачає економічні переваги, які були пов'язані з використанням успадкованих ще з радянських часів економічних активів. Наша промисловість характеризується високим рівнем зношення основних фондів, яке в середньому складає 70% [12]. До того ж, дані виробничі активи досить інтенсивно використовуються без необхідного капітального оновлення і технічного обслуговування навіть у рамках наявної діючої моделі реалізації виробничих циклів.

За цих умов металургійні підприємства в Україні реалізовували відносно обмежені інвестиційні програми, спрямовані, перш за все, на відновлення металургійного виробництва. Свою інвестиційну політику вони концентрували на швидкому проведенні точкової реконструкції та капітального ремонту обладнання. За наявності виробничого потенціалу, який значно перевищує внутрішні потреби країни, визнано недоцільним створення нових активів у металургійній галузі. Окремі нові технології та види устаткування в існуючі виробництва вводяться тільки в тих випадках, коли це дає швидку економічну віддачу. Модернізація виробництва проводилася переважно на основі вітчизняного устаткування і вітчизняних технологічних розробок, які є відносно дешевшими у порівнянні з іноземними аналогами. Реалізація таких, досить ефективних, але обмежених інвестиційних програм призводила до невеликого в 1,5 – 2,5% підвищення продуктивності устаткування. Власники металургійних активів орієнтувалися, як правило, на повне фізичне ви-

користання наявного виробничого потенціалу на протяжці короткого часу поліпшення кон'юнктури на світовому ринку. Нарощування обсягів виробництва у промисловості України, як правило, досягалося за рахунок введення в дію після ремонту і реконструкції тимчасово непрацюючих фондів і збільшення ступеня використання наявних виробничих потужностей.

Така інвестиційна політика дозволяла Україні дешевшим способом нарощувати металургійне виробництво і максимально використовувати сприятливу кон'юнктуру, що склалася на світовому ринку чорного металу з метою збільшення грошових надходжень підприємств без одночасного вкладання коштів у докорінну модернізацію виробництв. У розрахунку на одну тону виплавленої сталі інвестиції в модернізацію українського сектора чорної металургії дорівнювали 7 – 9 дол. США. У той час як у Російській Федерації, наприклад, цей показник становив 15 дол. США, а в розвинених країнах світу при зносі основних фондів на рівні 20 – 25% витрати на модернізацію досягали 25 – 30 дол. США [9].

Період 2012 – 2014 рр. позначився деякими негативними тенденціями стосовно цінової кон'юнктури на ринку металургійної продукції. Згідно з даними «Металургпрому», виготовлення сталі у 2013 р. в Україні зросло на 1%, до 32,6 млн т [5]. При цьому попит на даному ринку все ще не відновився до докризового рівня. Зайвих, надлишкових потужностей у металургії, як і раніше, все ще вистачає. Середній рівень завантаження виробничих активів в даній галузі нині дорівнює 73%. При цьому незначне розширення обсягу виробництва металургійних підприємств не вигідне, від цього відмовляються, оскільки існуюча цінова маржа за діючими контр-

Таблиця 1

Рівень технології виробництва сталі в Україні у 1995 – 2003 рр. (частка різноманітних технологій у відсотках)

Показник	Україна						Світ, 2003 р.
	1995 р.	1999 р.	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	
Технології виробництва сталі: Киснево-конвекторний спосіб	42,7	47,6	46,3	50,5	48,2	48,9	63,3
Мартенівський спосіб	51,6	48,3	49,6	45,6	47,7	46,9	3,6
Виробництво електросталі	5,7	4,1	4,1	3,9	4,1	4,2	33,1
Безперервний розлив сталі	11,6	18,1	18,9	20,2	20,8	23,1	88,0

Джерело: складено за даними [12].

Таблиця 2

Продуктивність праці у галузі металургії у країнах світу у 1990 – 2003 рр., тонн/на 1 людину/год

Країна	Рік					
	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Країни ЄС	355	475	575	566	590	599
Німеччина	352	452	603	589	608	605
Японія	362	403	540	553	612	631
Іспанія	358	552	723	750	713	700
Бразилія	179	322	429	411	455	471
Україна	243	111	136	146	153	174

Джерело: складено за даними [12].

актами дозволяє формувати і здійснювати лише бюджети виживання виробництв. Нинішню ситуацію може проілюструвати діяльність компанії «Метінвест», рентабельність якої за 2008 р. за показником ЕВІТДА дорівнювала 28%, а у 2013 р. – лише 16% [5]. І це для вертикально інтегрованої компанії, що має власний видобуток руди. Інші ж компанії, які такого видобутку руди не мають, а купують її на ринку, показують, у кращому випадку, нульову рентабельність, основна ж маса – нерентабельні.

Найбільший в Україні меткомбінат «Арселор Міттал Кривий Ріг» за підсумками 2013 р. показав нульову рентабельність, хоча у 2012 р. він отримав збитки у розмірі 2,9 млрд грн. Подібне скорочення збитків за 2013 р. отримав також і комбінат «Азовсталь» – збитки скоротилися з 2,7 млрд грн до 2,5 млрд грн. Крім того, ще чотири провідних підприємства галузі забезпечили зниження збитків, це ПАТ «ЗМК Запоріжсталь» («Метінвест»), ЕМЗ «Дніпросталь» («Інтерпайп»), ТОВ «Електросталь», ПАТ «Донецький МПЗ» [6].

У даній ситуації підприємствам вкрай необхідно знижувати собівартість шляхом оновлення виробничих технологій, що потребує значних коштів. У 2013 р. інвестиції в даній галузі скоротилися у порівнянні з 2012 р. на 5% – до 6 млрд грн [5]. Як зазначалося вище, обсяги інвестицій у металургійній галузі вкрай незначні та недостатні, і спрямовуються вони на підтримання обладнання у працюючому стані і проекти зі швидкою окупністю. Прикладом впровадження у діюче виробництво таких проектів із швидкою окупністю є установки із вдудання пилувугільного палива (ПВП). Вони дозволяють знизити споживання коксу і відмовитися від природного газу. За даними інвестиційної компанії Eavex Capital, застосування даної установки дозволяє знизити витрати при виготовленні чавуна на 30 – 50 дол. США на тонні

[5]. За даними того ж джерела, впровадження ПВП на Єнакієвському метзаводі компанії «Метінвест» дозволить зменшити витрати виробництва при виготовленні чавуна в обсязі 60 млн дол. США на рік. Рентабельність інвестованого капіталу при впровадженні ПВП досягає 60% на рік, а строк окупності складає 1,5 – 2 роки.

Якщо досліджувати результати діяльності підприємств інших галузей народногосподарського комплексу України, то, як показує даний аналіз, наведений у табл. 3, рентабельність провідних галузей господарства України має низхідну динаміку. Наприклад, рентабельність операційної діяльності промисловості у 2006 – 2012 рр. зменшилася з 5,8% до 3,3%, а в будівництві – з 3,1% до –0,7%.

У повній відповідності з даним фактичним станом є і те, що Україна, за даними Всесвітнього банку та Міжнародної фінансової корпорації, перебуває на 152 місці у світі зі 183 у загальному рейтингу інвестиційних показників [19]. Тобто розміщувати в Україні виробництва, не те що надсучасних товарів, а навіть просто сучасних, які б мали відповідний попит на внутрішньому і зовнішньому ринках, бажаючи не виявляється. Відповідно до цього і розвиток малого бізнесу, який мав би інноваційну спрямованість, практично відсутній, а якщо і має місце подекуди інноваційне підприємництво, то це, як правило, виключення із загальної закономірності, враховуючи обмежену (внаслідок високих процентних ставок за кредитами) кредитну пропозицію банків, недостатність підприємницького досвіду переважної більшості громадян, обмеженість та ущербність правової системи країни щодо захисту прав і свобод громадян, у тому числі у сфері бізнесу, недостатню освітню підготовку, нерозвинену соціальну систему суспільства і т. ін.

Таблиця 3

Рентабельність операційної діяльності за видами економічної діяльності в Україні у 2000 – 2012 рр. (відсотків)

Показник	Рік											
	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Усього	2,7	4,2	4,3	6,4	7,0	6,6	6,8	3,9	3,3	4,0	5,9	5,0
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	-1,6	0,0	4,2	10,7	12,7	10,0	19,0	12,9	14,7	22,9	23,2	21,4
Промисловість	4,8	2,6	3,3	4,7	5,5	5,8	5,8	4,9	1,7	3,5	4,7	3,3
Будівництво	1,3	1,2	2,2	2,1	2,2	3,1	2,6	-2,7	-1,0	-1,5	0,2	-0,7
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	1,0	14,9	6,9	12,0	14,8	12,7	13,1	-0,2	4,5	9,8	15,0	12,3
Діяльність транспорту та зв'язку	2,4	9,2	11,0	10,3	11,7	9,9	9,8	6,9	8,6	5,6	6,1	5,4
Фінансова діяльність	8,2	17,1	13,1	28,1	17,5	7,5	6,8	5,2	1,6	-2,9	3,9	3,5
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг і надання послуг підприємцям	1,4	0,5	0,2	-0,2	0,3	2,9	3,7	4,0	5,6	0,3	-3,6	3,8

Джерело: складено за даними [13] – Статистичний щорічник України за 2009 р. – К.: Держкомстат України, 2010. – С. 62; [14] – Статистичний щорічник України за 2012 р. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2013. – С. 314.

Оцінюючи такий стан справ з позицій положень економічної теорії стосовно головних факторів утримання і завоювання позицій на певному ринку, який визначає такими безупинне і повсякчасне оновлення техніки, технології, впровадження техніко-технологічних винаходів, організаційних нововведень, освоєння випуску нових зразків продукції і т. п., то нічого дивного в такому стані немає, оскільки головна ставка нині у визначенні економічних пріоритетів робиться на ті діючі сили, які не входять до числа факторів, що визначають інноваційність господарства.

Усе вищезазначене показує, що використання старої моделі економічного розвитку країни зайшло у глухий кут і формує необхідність створення і реалізації нової стратегічної моделі розвитку народного господарства, яка обов'язково повинна спиратися, крім іншого, на соціальну відповідальність вітчизняного бізнесу.

Загалом, головним економічним орієнтиром і критерієм щодо необхідної реструктуризації української економіки в напрямку формування більш передової та прогресивної її структури повинно виступати співвідношення між валовою доданою вартістю, яку генерує даний економічний актив, і обсягом інвестицій, які вкладено в розвиток даного активу (інакше кажучи, величиною даного активу). Саме створення економічного механізму, в основі якого знаходиться даний критерій, як головна ланка економічного механізму, дозволить почати поступово вирішувати застарілі проблеми української економіки.

Таким чином, на основі вищевикладеного матеріалу, можна дійти **висновків**, що для подолання існуючих негативних тенденцій в розвитку господарства України і формування позитивних факторів впливу на рівень економічної динаміки в країні необхідно:

- ✦ *По-перше*, розробити програму активізації розвитку економіки на найближчі п'ять – десять років, з розробкою системних довгострокових стимулів для активізації стратегічних галузей вітчизняної промисловості, сприяння позитивним структурним зрушенням в економіці, диверсифікації та зниженню енергоємності виробництва.
- ✦ *По-друге*, створити умови для якнайширшого залучення інвестиційних ресурсів, що стануть джерелом створення сучасних виробництв.
- ✦ *По-третє*, провести реформу державних фінансів, яка повинна включати стабілізацію дефіциту держбюджету та оптимізацію державного боргу, підвищення ефективності використання державних видатків.
- ✦ *По-четверте*, здійснити реформу фінансового сектора, основна мета якої повинна бути спрямована на утримання низького рівня інфляції, відновлення кредитування економіки, зростання і розвиток фондового ринку та ринку фінансових послуг.
- ✦ *По-п'яте*, реалізувати реформу енергетичної галузі через вдосконалення системи ціноутворення в електроенергетиці, лібералізацію ринку

електричної енергії, модернізацію газотранспортної системи, нафтопереробних потужностей та стимулювання конкуренції на ринку нафтопродуктів.

- ✦ *По-шосте*, досягти міжнародної економічної інтеграції, яка б передбачала проведення ефективної зовнішньоекономічної політики, досягнення економічної інтеграції України з Європейським Союзом.

Перспективами подальших досліджень з даного напрямку є визначення більш інноваційно спрямованої моделі економічного зростання; регламентація структурних зв'язків між суб'єктами господарювання з поглиблення інноваційної діяльності, що протікає як на рівні окремого підприємства, так і на рівні регіону і країни в цілому; розробка заходів щодо державної підтримки прогресивних структурних і системних змін щодо вдосконалення економічного процесу в Україні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бертонеш М.** Управление денежными потоками / М. Бертонеш, Р. Найт. – СПб. : Питер, 2004. – 240 с.
2. **Бланк И. А.** Основы финансового менеджмента. – К. : Ника-Центр, 1999. – Т. 1. – 592 с.
3. **Брігхем Є.** Основы финансового менеджмента / Є. Брігхем / Пер. з англ. – К. : Молодь, 1997. – 1000 с.
4. **Ван Хорн Дж. К.** Основы управления финансами / Дж. К. Ван Хорн / Пер. с англ. / Гл. ред. серии Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 176 с.
5. **Гребеник Е.** Пыль рентабельна / Е. Гребеник // FORBES. Украина. – 2014. – № 3 (37), март.
6. **Кабаш Н.** Меткомбинаты сокращают убытки, сокращая затраты и внедряя западные стандарты бухучета / Н. Кабаш [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.capital.ua/ru/publication/15378-metkombinaty-sokraschayut-ubytki-sokraschaya-zatraty-i-vnedryaya-zapadnye-standarty-bukhucheta>
7. **Крейнина М. Н.** Финансовый менеджмент : учебное пособие / М. Н. Крейнина. – М. : Издательство «Дело и Сервис», 1998. – 304 с.
8. **Ковалев В. В.** Введение в финансовый менеджмент. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 768 с.
9. **Металлургический компас.** Украина – Мир. – 2004. – № 2, лютий. – С. 73.
10. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Офіційний веб-сайт Євростату (Eurostat) [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
12. **Розвиток сектора чорної металургії в Україні.** Аналітичний огляд Світового банку. – К. : Міленіум, 2004. – 110 с.
13. **Статистичний щорічник України за 2003 рік.** – К. : Консультант, 2004. – 632 с.
14. **Статистичний щорічник України за 2012 рік.** – К. : ТОВ «Август Трейд», 2013.
15. **Финансовый менеджмент: теория и практика :** учебник / Под ред. Е. С. Стояновой. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд-во «Перспектива», 1999. – 656 с.
16. **Шеремет А. Д.** Методика финансового анализа / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 208 с.

17. **Шеремет А. Д.** Финансы предприятий / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин. – М. : ИНФРА-М, 1998. – 343 с.

18. Steel statistical yearbook 2009 [Electroniv resource]. – Mode of access : <http://www.worldsteel.org>

19. Статистична інформація. Офіційний сайт Всесвітнього Банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>

REFERENCES

Bertonesh, M., and Nayt, R. *Upravlenie denezhnymi potokami* [Cash flow management]. St. Petersburg: Piter, 2004.

Blank, I. A. *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of Financial Management]. Kyiv: Nika-Tsentr, 1999.

Brihkhem, Ye. *Osnovy finansovoho menedzhmentu* [Fundamentals of Financial Management]. Kyiv: Molod, 1997.

Finansovyy menedzhment: teoriia i praktika [Financial management: Theory and Practice]. Moscow: Perspektiva, 1999.

Grebenik, E. "Pyl rentabelna" [Dust profitability]. *FORBES. Ukraina*, no. 3 (37) (2014).

Kabash, N. "Metkombinaty sokrashchaiut ubytki, sokrashchaia zaraty i vnedriaia zapadnye standarty bukhucheta" [Metkombinaty reduce losses by cutting costs and introducing Western accounting standards]. <http://www.capital.ua/ru/publication/15378-metkombinaty-sokraschayut-ubytki-sokraschaya-zaraty-i-vnedryaya-zapadnye-standarty-bukhucheta>

Kreynina, M. N. *Finansovyy menedzhment* [Financial management]. Moscow: Delo i Servis, 1998.

Kovalev, V. V. *Vvedenie v finansovyy menedzhment* [Introduction to financial management]. Moscow: Finansy i statistika, 2001. *Metallurhicheskyi kompas. Ukraina – Myr*, no. 2 (2004): 73-.

Ofitsiinyi veb-sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Ofitsiinyi veb-sait levrostatu (Eurostat). <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Rozvytok sektora chornoj metalurhii v Ukraini. Analitychnyi ohliad Svitovoho banku [The development of iron and steel sector in Ukraine. Analytical Review of the World Bank]. Kyiv: Milenium, 2004.

Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2003 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2003]. Kyiv: Konsultant, 2004.

Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2012 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2012]. Kyiv: Avhust Treid, 2013.

Sheremet, A. D., Sayfulin, R. S., and Negashev, E. V. *Metodika finansovogo analiza* [Methods of financial analysis]. Moscow: INFRA-M, 2001.

Sheremet, A. D., and Sayfulin, R. S. *Finansy predpriiaty* [Finances of enterprises]. – М. : INFRA-M, 1998.

"Steel statistical yearbook 2009" <http://www.worldsteel.org>
"Statystychna informatsiia" [Statistical information]. Ofitsiinyi sait Vsesvitnyoho Banku. <http://www.worldbank.org>

Van Khorn, Dzh. K. *Osnovy upravleniia finansami* [Fundamentals of Financial Management]. Moscow: Finansy i statistika, 1997.